

تمرین سیاست در غار افلاطونی

آرنت تمثیل غار را نقطه آغاز بررسی اندیشه سیاسی در غرب قرار داده و تسخیر فضا را مبنای پرسش از مقام انسان در جهان مدرن

پوریادیدار

کتاب «میان گذشته و آینده» مشتمل بر ۸ فصل است که عبارتند از: سنت و دوران مدرن؛ مفهوم تاریخ، باستانی و مدرن؛ اتوریته چیست؟؛ آزادی چیست؟؛ بحران در آموزش و تربیت؛ بحران در فرهنگ امنیت اجتماعی و سیاسی آن؛ حقیقت و سیاست و تسخیر فضا و مقام انسان. آرنت در این کتاب با نگاهی به گذشته، درباره آینده بشر تأمل می‌کند. او در تلاش است تا معمای جهان مدرن و وضعیت انسان در آن را حل کند. به همین دلیل با اتکا به پدیده شگفت‌انگیز دوران خود - یعنی سفر انسان به فضا - بحث تسخیر فضا را محور تأمل خود درباره وضعیت انسان در جهان مدرن قرار می‌دهد. از نگاه او بشر در بحران است؛ بحرانی که به دلیل از دست دادن معنا و مفاهیم اساسی سنت سیاسی، همچون عدالت، خرد، مسؤولیت، فضیلت و افتخار پدید آمده است.

میان گذشته و آینده
هانانا آرنت
ترجمه: سمیه مقدم
اختران ۱۳۸۸

از تاریخ را هم با تکیه بر مفهوم «فرایند» توضیح می‌دهد. آرنت در فصل سوم کتاب در پی پاسخ این سؤال است که اتوریته چیست.

وی البته متذکر می‌شود که در جهان مدرن کنونی، دیگر اتوریته‌ای وجود ندارد. هانا آرنت بحران اتوریته را بحرانی ماهیتا سیاسی دانسته ولی مهم‌ترین نشانه وجود چنین بحرانی را گسترش آن به عرصه‌های پیش‌سیاسی - همچون تربیت کودک و آموزش - می‌داند. کالبدشکافی مفهوم اتوریته از سوی آرنت در فصل سوم کتاب با بصیرت‌های نظری سودمند و معرفت‌افزا توأم است. آرنت در فصل‌های چهارم تا هشتم کتاب به ترتیب، به چیستی آزادی، بحران در آموزش و تربیت، بحران در فرهنگ و اهمیت اجتماعی و سیاسی آن، نسبت و رابطه حقیقت و سیاست و مقام انسان در عصر تسخیر فضا می‌پردازد.

وی فصل پایانی کتاب خود را با این پرسش جذاب آغاز می‌کند که «آیا تسخیر فضا موجب ارتقای مقام انسان شده است یا تنزل آن؟». پاسخی که هانا آرنت در طول مقاله خود به این پرسش می‌دهد، عمق نگاه یک دانشمند علوم انسانی را به مسائل فلسفی برآمده از پیشرفت علمی انسان مدرن، بازمی‌نماید.

نکته جالب در باب کتاب آرنت این است که وی کتاب خود را با انسان گرفتار در غار تمثیلی افلاطون آغاز می‌کند و آن را با انسان تسخیرکننده فضا به پایان می‌برد. وی تمثیل غار را نقطه آغاز بررسی سنت اندیشه سیاسی در غرب قرار می‌دهد و تسخیر فضا را مبنای پرسش از مقام و مرتبت انسان در جهان مدرن.

و آینده»، با ذکر این جمله از رنه شار - شاعر و نویسنده فرانسوی - که «میراث ما بدون وصیت به ما واگذار شده است»، درباره رنه شار و هم‌نسلانش می‌نویسد: «افراد جنبش مقاومت اروپا در جنگ جهانی دوم نه اولین کسانی بودند که گنجینه خود را از دست دادند و نه آخرین کسان».

تاریخ انقلاب را... که از لحاظ سیاسی درونی‌ترین جوهر داستان مدرن را بیان می‌کند، می‌توان به شکل نوعی تمثیل تعریف کرد، همچون افسانه‌ای درباره گنجینه‌های کهن که در موقعیت‌های کاملاً گوناگون به طور غیرمنتظره و ناگهانی پدیدار می‌شود و در شرایط رازآمیز متفاوتی همچون سراب، دوباره ناپدید می‌شود؛ از نظر آرنت این گنجینه در هر دو سوی اقیانوس اطلس نامی داشته است. این نام در آمریکا عبارت بود از «سعادت همگانی» و در فرانسه، «آزادی همگانی». آرنت معتقد است بدون شکل‌گیری سنت، تداومی که نیت و اراده انسان در آن نقشی داشته باشد وجود ندارد و گنجینه مذکور به این علت که هیچ سنتی ظهور آن را پیش‌بینی نکرده بود و هیچ وصیتی آن را به آینده واگذار نکرده بود، از بین رفت. هانا آرنت در فصل اول این کتاب با عنوان «سنت و دوران مدرن»، به بررسی سنت اندیشه سیاسی در غرب می‌پردازد. وی نقطه آغاز این سنت را آموزه‌های افلاطون و ارسطو و پایان آن را اندیشه کارل مارکس می‌داند. آرنت در فصل دوم به تبیین مفاهیم باستانی و مدرن تاریخ می‌پردازد. وی درک باستانی از تاریخ را با استفاده از مفهوم «طبیعت» در معنای یونانی آن تشریح کرده و درک مدرن

«میان گذشته و آینده»، کتابی است حاوی مقاله هانا آرنت در حوزه اندیشه سیاسی. عنوان فرعی کتاب البته عنوانی متواضعانه است؛ «تمرین در اندیشه سیاسی».

برگزیدن چنین عنوانی احتمالاً ناشی از آن بوده است که آرنت لقب فیلسوف را چندان پرازنده خود نمی‌دانست و بیشتر خود را نظریه پرداز سیاسی می‌دانست. با این حال اگر بگوییم آرنت مهم‌ترین فیلسوف سیاسی زن در قرن بیستم بوده است، سخنی به گزاف نگفته‌ایم. اهمیت هانا آرنت تنها در نگارش کتاب‌ها و موقعیت آکادمیک او خلاصه نمی‌شود. آنچه اهمیت او را بیش از پیش برجسته می‌کند رابطه او با فیلسوفان و هنرمندان عصر خود است. او در برهه مهمی از تاریخ اروپا زندگی می‌کرده و قطعاً آثاری که به رشته تحریر درآورده همه برخواسته از روح زمان خود است، پس بپراه نیست که برای شناخت تحولات اساسی اروپا باید مطالعه آثار او را در زمره اولویت‌ها قرار داد.

مهم‌ترین آثاری که از هانا آرنت به زبان فارسی ترجمه شده عبارتند از: «توتالیتراریسم» (با عنوان اصلی ریشه‌های توتالیتراریسم)، «انقلاب، خشونت، کارل مارکس و سنت اندیشه سیاسی غرب»، «انقلاب مجارستان: امپریالیسم توتالیتر، اندیشیدن و ملاحظیات اخلاقی و فلسفه اگریستانس چیست؟» کتاب میان گذشته و آینده، نخستین بار در سال ۱۹۶۱ منتشر شد و پس از آن در سال ۱۹۶۴ با پاره‌ای اضافات در شکل کنونی خود انتشار یافت.

آرنت در مقدمه این کتاب با عنوان شکاف «میان گذشته

The Origins of
Totalitarianism

HANNAH ARENDT

در سال ۱۹۵۱ یکی از مهم‌ترین آثار آرنت به نام «ریشه‌های توتالیتراریسم» به انگلیسی منتشر شد. ۴ سال بعد همین اثر به زبان آلمانی هم به چاپ رسید. آرنت در این کتاب بارزیه‌های توتالیتراریسم و ناسیونال‌سوسیالیسمی و استالینستی از نظر سیاسی تسویه حساب کرده است. کتاب مذکور بازتاب گسترده‌ای در میان متفکران و محافل سیاسی جهان داشته و آوازه او را به عنوان اندیشمند سیاسی تثبیت کرد.

